

การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม

Development of Quality of Life of the Elderly of the Local Administrative Organizations in Nakhon Pathom Province

ศรีสุดา มีชำนาญ

Srisuda Meechamnan

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยชินวัตร

Doctor of Public Administration Program, Shinawatra University

Received: June 5, 2019

Revised: July 25, 2019

Accepted: July 26, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม (2) ศึกษาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดนครปฐม (3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุกับคุณภาพชีวิตในจังหวัดนครปฐม และ (4) เสนอแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้สูงอายุ จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 21 คน ใช้การสัมภาษณ์เจาะลึกบุคคลแบบมีโครงสร้าง ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐมโดยรวมอยู่ในระดับมาก คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐมด้านความพร้อมด้านทรัพยากร ด้านความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยที่เกี่ยวข้อง ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม และด้านความชัดเจนในเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบายสามารถร่วมกันทำนายคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดนครปฐม ได้ร้อยละ 69.2 แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ได้แก่ (1) ขับเคลื่อนการดำเนินงานระบบส่งเสริมสุขภาพดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (2) จัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ (3) จัดตั้งกองทุนผู้สูงอายุ และ (4) ให้มีส่วนราชการภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบงานผู้สูงอายุโดยตรง

คำสำคัญ: การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ, คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The purposes of this research were (1) to study the development of quality of life of the elderly (2) to study the quality of life of the elderly in Nakhon Pathom Province (3) to study the relationship between the development of the quality of life of the elderly and the quality of life, and (4) to propose the guidelines for the development on the quality of life of the elderly. The researcher used both quantitative research method and qualitative research method. The sample of this research was 400 elder people. The tools used for data collection were questionnaires. The key informants a total of 21 administrators were interviewed by using the structured in-depth

interviews. The results of the research showed that. The development of quality of life of the elderly in overall was at a high level. The quality of life of the elderly in overall was at a moderate level. The development of quality of life of the elderly of the local administrative organizations in the aspects of resources availability, cooperation and support from the relevant agencies, social environment, and clarity in goal and objective and objectives of the policy were counted and predicted the quality of life of the elderly at 69.2 percent. The guidelines for the development on the quality of life of the elderly were (1) driving the operation of the health promotion system for the long-term care (2) establish the elderly school (3) establish the elderly fund, and (4) assign the internal unit of the local administrative organization to take care of the work.

Keywords: The development on the quality of life of the elderly, The quality of life of the elderly, Local administrative organizations

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรทั่วโลกมีผลให้ประชากรผู้สูงอายุมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เป็นผลอันเนื่องมาจากการพัฒนาการทางการแพทย์และสาธารณสุขที่มีความเจริญก้าวหน้าไปอย่างมาก สามารถทำให้มนุษย์มีอายุขัยเฉลี่ยเพิ่มมากขึ้น (บรรลุ ศิริพานิช, 2550, น. 12) ซึ่งประเทศไทยก็มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเป็นไปตามกระแสดังกล่าว เนื่องจากผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 5.0 ในปี 2513 เป็นร้อยละ 15.07 ในปี 2559

จังหวัดนครปฐมเป็นจังหวัดหนึ่งที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยในปี 2559 มีจำนวนผู้สูงอายุ จำนวน 128,942 คน จากประชากร 824,498 คน คิดเป็นร้อยละ 15.64 ซึ่งมีความจำเป็นที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเตรียมความพร้อมในการรองรับสังคมผู้สูงอายุดังกล่าวในทุก ๆ มิติ ซึ่งที่ผ่านมารัฐบาลได้เน้นการดูแลเฉพาะการให้ค่าครองชีพรายได้ และหลักประกันทางด้านสุขภาพเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเท่านั้น ซึ่งยังไม่เพียงพอการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ดังนั้น ในฐานะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นหน่วยงานในพื้นที่ที่มีความใกล้ชิดกับผู้สูงอายุ และมีบทบาทหน้าที่ในการดูแลผู้สูงอายุจึงมีความจำเป็นต้องมีการวางแผนการพัฒนาผู้สูงอายุให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาผู้สูงอายุฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) เพื่อเป็นหลักประกันให้ผู้สูงอายุได้มีคุณภาพ

ชีวิตที่ดี และอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ แต่จากการดำเนินการที่ผ่านมาพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพในการดูแลผู้สูงอายุที่แตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ อาทิ ความชัดเจนในเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบาย สมรรถนะของหน่วยงาน ความพร้อมด้านทรัพยากร สภาพแวดล้อมทางสังคม และความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยงานนอก เป็นต้น

จากแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้สูงอายุดังกล่าว ประกอบกับการให้ความสำคัญของรัฐบาลต่อผู้สูงอายุ และอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องปฏิบัติตามที่กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และพระราชบัญญัติการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 จึงส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความตื่นตัวในการกำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไว้รองรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ทั้งนี้การดำเนินการดังกล่าวมีความแตกต่างกันตามศักยภาพและการให้ความสำคัญกับการดำเนินการด้านผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง ส่งผลให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้บรรลุเป้าหมายการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดนครปฐม
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดนครปฐม
4. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยได้ดังนี้

1. การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ดังนี้

- 1.1. ความชัดเจนในเป้าหมายและวัตถุประสงค์จากการทบทวนวรรณกรรมสรุปได้ว่า แวนมิเตอร์และแวนฮอร์น (Van Meter and Van Horn, 1975, p. 445-488) กล่าวว่า การกำหนดนโยบาย ควรกำหนดอย่างชัดเจน และสามารถนำไปสู่ความสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายจริงมีประสิทธิภาพ เป็นรูปธรรม มีความเฉพาะเจาะจง และมีความมั่นคงแน่นอน ส่วนแมซมานีเยน (Mazmanian and Sabatier, 1980, p. 545) กล่าวถึงระดับของความชัดเจนในการกำหนดวัตถุประสงค์ซึ่งจะเป็นทิศทางให้แก่เจ้าหน้าที่ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ตลอดจนการแสวงหาทรัพยากรที่จะมาสนับสนุนวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังเป็นการช่วยควบคุมพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ในการมุ่งรักษาสถานภาพเดิมที่มีมาก่อนหน้านั้น แต่ถ้าขาดความชัดเจนในการกำหนดวัตถุประสงค์และการลำดับความสำคัญแล้ว มักจะนำไปสู่ความล่าช้าในการปฏิบัติงานและการให้ความสำคัญในระดับต่ำ

- 1.2. สมรรถนะของหน่วยงาน จากการทบทวนวรรณกรรมสรุปได้ว่า (อุทัย เลาหิเชียร, 2543, น. 311-316) กล่าวว่า ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ขึ้นกับความสามารถและความรู้ของเจ้าหน้าที่ และหน่วยงานที่รับผิดชอบ สอดคล้องกับ (ศุภชัย ยาวะประภาส, 2550, น. 101-118) ที่กล่าวว่า ความพอเพียงของทรัพยากร

ได้แก่ คน วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ทำการ เครื่องมือเครื่องใช้ที่ดิน อุปกรณ์อำนวยความสะดวกอื่น ๆ มีย่างเพียงพอ

- 1.3. ความพร้อมด้านทรัพยากร จากการทบทวนวรรณกรรมสรุปได้ว่า บริเวอร์ และดีลีออน (Brever and DeLeon, 1983, p. 265-274) กล่าวว่า ทรัพยากรเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าปัจจัยอื่น กล่าวคือ แผนงานหรือโครงการใด แม้จะมีปัจจัยอื่นครบถ้วน แต่ถ้าขาดปัจจัยเรื่องทรัพยากรในการสนับสนุน อาจกล่าวได้ว่าแผนงานและโครงการดังกล่าวได้ประสบความสำเร็จล้มเหลวตั้งแต่ยังไม่ได้เริ่มต้นลงมือปฏิบัติ และ (วรเดช จันทรศร, 2554, น. 135-154) ได้กล่าวถึง ตัวแบบทางด้านการจัดการ (management model) ที่ให้ความสนใจไปที่การวางแผนเตรียมการหรือความพร้อมเป็นอย่างดีทั้งทางด้านวัสดุอุปกรณ์ สถานที่เครื่องมือเครื่องใช้และงบประมาณ

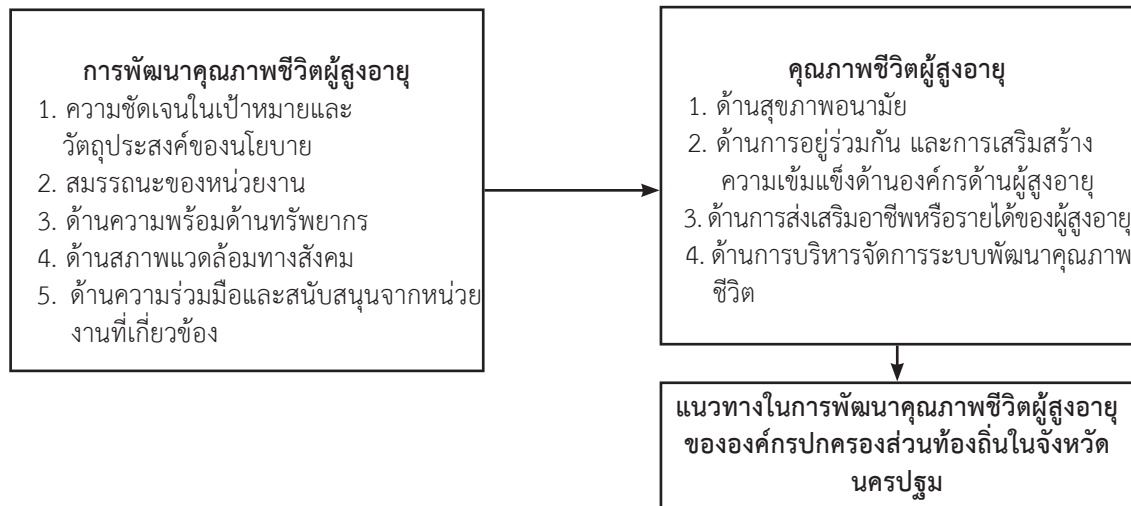
- 1.4. สภาพแวดล้อมทางสังคม จากการทบทวนวรรณกรรมสรุปได้ว่า (มยุรี อนุমানราชชน, 2553, น. 220-226) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้ออำนวยต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ย่อมมีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ เช่น ภาวะภัยแล้ง น้ำท่วม ส่งผลต่อตัวนโยบายและหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

- 1.5. ความร่วมมือและสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากการทบทวนวรรณกรรมสรุปได้ว่า (กล้าทองขาว, 2548, น. 202-207) กล่าวว่า นโยบายจะต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรต่าง ๆ ความร่วมมือจากประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ ตลอดจนสื่อมวลชนในการช่วยเหลือ สนับสนุนเพื่อให้ทุกฝ่ายเกิดความเข้าใจร่วมกันและร่วมมือกันปฏิบัติตามนโยบายเพื่อให้เกิดผลสำเร็จ และ (วรเดช จันทรศร, 2554, น. 135-154) ได้กล่าวถึง ตัวแบบทางด้านการพัฒนาองค์กร (organization development model) ที่เน้นการมีส่วนร่วมทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ การนำนโยบายมาปฏิบัติให้บังเกิดความสำเร็จจึงน่าจะเป็นเรื่องของการจูงใจการใช้ภาวะผู้นำที่เหมาะสม การสร้างความผูกพัน โดยวิธีการให้สมาชิกในองค์กรมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดการยอมรับ ตลอดจนการสร้างทีมงานมากกว่าการมุ่งใช้การควบคุม เป็นต้น

2. คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโดยการประเมินตามมาตรฐานการจัดบริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2550, น. 4-8) แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการอยู่ร่วม

กัน และการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านองค์กรด้านผู้สูงอายุ ด้านส่งเสริมอาชีพหรือรายได้ของผู้สูงอายุ ด้านการบริหารจัดการระบบพัฒนาคุณภาพชีวิต

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดนครปฐม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ซึ่งผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในขั้นตอนการสำรวจ ได้แก่ ผู้สูงอายุในจังหวัดนครปฐม จำนวน 128,942 คน และประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอละ 3 คน รวมทั้งสิ้น 21 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจ คือ ผู้สูงอายุในจังหวัดนครปฐมซึ่งได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยสูตรของทาร์ ยามาเน่ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะดำเนินการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 399

คน แต่เพื่อลดความคลาดเคลื่อนในการจัดเก็บข้อมูล จึงเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็น 400 คน

การสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Proportional Stratified Random Sampling) ของผู้สูงอายุในแต่ละอำเภอ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจ (เชิงปริมาณ) คือ แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ เพื่อให้เลือกตอบ (Check List) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด จำนวน

21 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .974
เป็นคำถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดนครปฐม ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด จำนวน 31 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .983

2. เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์ (เชิงคุณภาพ) คือ แบบสัมภาษณ์เจาะลึกบุคคลแบบมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้นมาจากวรรณกรรม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขออนุญาตจากมหาวิทยาลัยชินวัตรถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นพื้นที่ศึกษา เพื่อขอความร่วมมือในการดำเนินการแจกแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูล และนัดหมายเพื่อทำการสัมภาษณ์
2. ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง แล้วนำแบบสอบถามที่รับคืนมาตรวจสอบความครบถ้วนและถูกต้องสมบูรณ์ แล้วนำไปประมวลผลเพื่อหาค่าสถิติ
3. สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องตามวันเวลาและสถานที่ตามที่นัดหมายโดยมีการจดบันทึกขณะสัมภาษณ์ และ

ตาราง 1

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโดยรวมและรายด้าน

การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านความชัดเจนในเป้าหมายและวัตถุประสงค์	3.62	0.74	มาก	3
2. ด้านสมรรถนะของหน่วยงาน	3.63	0.64	มาก	2
3. ด้านความพร้อมด้านทรัพยากร	3.57	0.75	มาก	4
4. ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม	3.97	0.78	มาก	1
5. ด้านความร่วมมือและสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	3.56	0.68	มาก	5
รวม	3.67	0.61	มาก	

จากตารางที่ 1 ระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐมพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$, $SD = 0.61$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม ($\bar{X} = 3.97$, $SD = 0.78$) ด้านสมรรถนะของหน่วยงาน ($\bar{X} = 3.63$, $SD = 0.64$) ด้าน

ขออนุญาตในการบันทึกเทปการสัมภาษณ์จะไม่ตามขึ้นนำ และสัมภาษณ์ตามข้อคำถามที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ ในการสัมภาษณ์แต่ละท่านใช้เวลาโดยเฉลี่ย 1 ชั่วโมง

4. รวบรวมความคิดเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ และนำมาวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปผลการสัมภาษณ์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโดยใช้วิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอน (Multiple Regression Analysis)
2. ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยหาข้อสรุปและตีความจากปรากฏการณ์หรือข้อค้นพบที่ได้จากการแสดงข้อมูล รวมถึงตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี และการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม

ความชัดเจนในเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 3.62$, $SD = 0.74$) ด้านความพร้อมด้านทรัพยากร ($\bar{X} = 3.57$, $SD = 0.75$) และด้านความร่วมมือและสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 3.56$, $SD = 0.68$)

2. ผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดนครปฐม

ตาราง 2

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโดยรวมและรายด้าน

คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดนครปฐม	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านสุขภาพอนามัย	3.32	0.84	ปานกลาง	3
2. ด้านการอยู่ร่วมกันและการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านองค์กรด้านผู้สูงอายุ	3.34	0.74	ปานกลาง	2
3. ด้านการส่งเสริมอาชีพหรือรายได้ของผู้สูงอายุ	3.28	0.89	ปานกลาง	4
4. ด้านการบริหารจัดการระบบพัฒนาคุณภาพชีวิต	3.43	0.72	ปานกลาง	1
รวม	3.34	0.74	ปานกลาง	

จากตารางที่ 2 ระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดนครปฐม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$, $SD = 0.74$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการบริหารจัดการระบบพัฒนาคุณภาพชีวิต ($\bar{X} = 3.43$, $SD = 0.74$) ด้านการอยู่ร่วมกันและการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านองค์กรด้านผู้สูง

อายุ ($\bar{X} = 3.34$, $SD = 0.74$) ด้านสุขภาพอนามัย ($\bar{X} = 3.32$, $SD = 0.84$) และด้านการส่งเสริมอาชีพหรือรายได้ของผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 3.28$, $SD = 0.89$)

3. ผลการวิเคราะห์การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่มีความสัมพันธ์คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม

ตาราง 3

การวิเคราะห์ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสู่สมการทำนายการคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดนครปฐม

ลำดับตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือก	R	R ²	Adj. R ²	R Square change	b	Beta	t
ด้านความพร้อมด้านทรัพยากร	.704	.495	.494	.495	.269	.272	5.602***
ด้านความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยที่เกี่ยวข้อง	.758	.574	.572	.079	.405	.374	9.519***
ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม	.788	.621	.618	.046	-.350	-.368	-10.734***
ด้านความชัดเจนในเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบาย	.832	.692	.689	.071	.452	.451	9.569***
a (Constant) = .684 S.E. = .131 F = 221.794***							

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่เข้าสมการ พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐมด้านความพร้อมด้านทรัพยากร ความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยที่เกี่ยวข้อง สภาพแวดล้อมทางสังคม และความชัดเจนในเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบายสามารถร่วมกันทำนายคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

ในจังหวัดนครปฐม ได้ร้อยละ 69.2 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการการทำนายในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้ $Z = .272$ (ความพร้อมด้านทรัพยากร) + .374 (ความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยที่เกี่ยวข้อง) - .368 (สภาพแวดล้อมทางสังคม) + .451 (ความชัดเจนในเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบาย)

4. การเสนอแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้

สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม

4.1. แนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม

4.1.1. ด้านความชัดเจนในเป้าหมายและวัตถุประสงค์ สรุปได้ว่า ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญกับการกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานด้านผู้สูงอายุให้มีความสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของรัฐบาล และให้สอดคล้องกับแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) และให้เป็นไปตามมาตรฐานการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด

4.1.2. ด้านสมรรถนะของหน่วยงาน สรุปได้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐมควรให้ความสำคัญในด้านการมอบหมายงานด้านผู้สูงอายุแก่บุคลากรที่มีความรู้ และความสามารถด้านการบริหารและด้านเทคนิคในการนำนโยบายด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ

4.1.3. ด้านความพร้อมด้านทรัพยากร สรุปได้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐมควรให้ความสำคัญกับทรัพยากรด้านบุคคล โดยจัดให้มีจำนวนบุคลากรที่เพียงพอในการนำนโยบายด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ

4.1.4. ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม สรุปได้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐมต้องให้ความสำคัญกับการศึกษาสภาพสังคมและวิถีการดำรงชีวิตของคนในพื้นที่

4.1.5. ด้านความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น สรุปได้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม ควรสร้างความร่วมมือและความเข้มแข็งของชุมชน โดยการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับผู้นำท้องที่ (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน)

4.2. แนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดนครปฐม

4.2.1. ด้านสุขภาพอนามัย สรุปได้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐมควรให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพอนามัยและการฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้สูงอายุในชุมชน โดยใช้แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติที่ได้ทำความ

ร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดตั้งกองทุนดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (Long Term Care) ที่มุ่งเน้นการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุกลุ่มที่มีภาวะพึ่งพิง

4.2.2. ด้านการอยู่ร่วมกัน และการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านองค์กรด้านผู้สูงอายุ สรุปได้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐมควรให้ความสำคัญกับการสนับสนุนงบประมาณจัดกิจกรรมให้กับผู้สูงอายุ โดยเฉพาะการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุประจำหมู่บ้าน หรือประจำตำบล รวมทั้งควรพัฒนาชมรมผู้สูงอายุไปสู่การจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ

4.2.3. ด้านส่งเสริมอาชีพหรือรายได้ของผู้สูงอายุ สรุปได้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐมควรให้ความสำคัญกับการให้ความรู้ในการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดหาวิทยากรจากหน่วยงานต่าง ๆ มาอบรมให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุที่สนใจได้ฝึกทักษะในการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง รวมทั้งจัดหาแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพให้กับผู้สูงอายุ

4.2.4. ด้านการบริหารจัดการระบบพัฒนาคุณภาพชีวิต สรุปได้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐมควรเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ สื่อสารให้ผู้สูงอายุได้รับทราบถึงสิทธิของตนเอง โดยพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุที่เข้าถึงได้ง่ายและทั่วถึง

การอภิปรายผล

1. การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม เมื่อพิจารณาผลการวิจัยเป็นรายด้าน ผู้วิจัยมีข้ออภิปรายผล ดังนี้

1.1. ด้านความชัดเจนในเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ผลการวิจัย พบว่า เป้าหมายในการปฏิบัติงานด้านผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐมมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า บุคลากรที่นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติและผู้เกี่ยวข้องมีความเข้าใจในเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบายเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของแวนมิเตอร์ และแวน ฮอร์น (Van Meter and Van Horn, 1975, pp. 445-488) ที่เห็นว่าการกำหนดนโยบาย ควรกำหนดอย่างชัดเจน และสามารถนำไปสู่

ความสัมพันธ์ผลตามเป้าหมายจริงมีสภาพเป็นรูปธรรม มีความเฉพาะเจาะจง และมีความมั่นคงแน่นอน แมสมาเนียน และ ซาบาเทียร์ (Mazmanian and Sabatier, 1980, p. 545) กล่าวว่าความชัดเจนในการกำหนดวัตถุประสงค์ซึ่งเป็นทิศทางให้แก่เจ้าหน้าที่ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ตลอดจนการแสวงหาทรัพยากรที่จะมาสนับสนุนวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นอย่างมีเป้าหมาย ในส่วนของนักวิชาการชาวไทยสอดคล้องกับแนวคิดของ (อุทัย เลาหวิเชียร, 2543, น. 313-315) ที่กล่าวว่า ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ คือ เป้าหมายของนโยบายหรือมาตรการมีความชัดเจน ไม่สลับซับซ้อน และสอดคล้องกับ (วรเดช จันทรศร, 2554, น. 458) ที่กล่าวว่า ปัจจัยด้านนโยบายประกอบด้วย วัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบาย ความชัดเจนด้านตัวชี้วัดของมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย มีทฤษฎีทางวิชาการที่ถูกต้อง เป็นแนวทาง และมีเทคโนโลยีที่รองรับ ทิศทางของนโยบายสอดคล้องกับความเป็นจริง การกำหนดภารกิจและการมอบหมายงาน มาตรฐานในการให้ข้อมูลให้โทษ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาของนโยบาย ความสามารถของนโยบายในการกำหนดโครงสร้างการปฏิบัติงาน และการสื่อความหมายของนโยบาย และ (ศุภณัฐ ทรัพย์นาวิณ, 2554, น. 298-313) ได้ศึกษาการนำนโยบายการบริการสาธารณะแก่ผู้สูงอายุไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล 16 แห่ง พบว่า ความชัดเจนในเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของนโยบายมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการนำนโยบายการบริการสาธารณะแก่ผู้สูงอายุไปปฏิบัติในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล

1.2. ด้านสมรรถนะของหน่วยงาน ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐมมีความรู้ ความสามารถด้านการบริหารและด้านเทคนิคในการนำนโยบายด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ ทั้งนี้เป็นเพราะความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับสมรรถนะของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติว่ามีความสามารถในการดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยย่อยหลายประการ ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านเงินทุน และปัจจัยด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนปัจจัยด้านวิชาการหรือเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องในนโยบายนั้น (วรเดช จันทรศร,

2554, น. 98) สอดคล้องกับแนวคิดของแวนมิเตอร์ และ แวน ฮอร์น (Van Meter and Van Horn, 1975, pp. 445-488) เสนอว่า กระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติหน่วยงานควรทำความเข้าใจชี้แจงกระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติ ให้ผู้รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติทราบ และระบุผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (ศุภณัฐ ทรัพย์นาวิณ, 2554, น. 298-313) ได้ศึกษาการนำนโยบายการบริการสาธารณะแก่ผู้สูงอายุไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล 16 แห่ง พบว่า ความรู้ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการนำนโยบายการบริการสาธารณะแก่ผู้สูงอายุไปปฏิบัติในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล

1.3. ด้านความพร้อมด้านทรัพยากร ผลการวิจัยพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐมมีจำนวนบุคลากรและมีความพร้อมด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ที่เพียงพอในการสนับสนุนการนำนโยบายด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ ทั้งนี้ (วรเดช จันทรศร, 2551, น. 130-146) เสนอว่า ความพร้อมของทรัพยากรด้านบุคลากร งบประมาณ สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์เป็น กระบวนการสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จ แวนมิเตอร์ และแวน ฮอร์น (Van Meter and Van Horn, 1975, pp. 445-488) เสนอว่า กระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติที่มีความสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายของนโยบายหน่วยงานควรมีความพร้อมและความเพียงพอของทรัพยากรด้านงบประมาณ และบุคลากร สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สันต์ หทัย สงวนศักดิ์, 2550, น. 116-125) ได้ศึกษาปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการสร้างประสิทธิผลของการนำนโยบายการส่งบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุไปปฏิบัติ: ศึกษากรณีกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยความพร้อมของทรัพยากรส่งผลในทางบวกกับความมีประสิทธิภาพของการนำนโยบายการส่งบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุไปปฏิบัติ

1.4. ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม ผลการวิจัยพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐมมีการให้ความสำคัญกับสภาพสังคมและวิถีการดำรงชีวิตของคนในพื้นที่ก่อนที่จะนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติต้องคำนึงถึงวัฒนธรรมการดำรงชีวิตของคนในพื้นที่นั้น ๆ ด้วยว่ามีความเหมาะสมต่อนโยบายนั้น ๆ หรือไม่ ทั้งนี้ (วรเดช จันทรศร, 2554, น.

461) เห็นว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอก ประกอบด้วย ผลกระทบจากสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี ผลกระทบจากการต่อต้าน และคัดค้านนโยบายจากฝ่ายต่าง ๆ ผลกระทบต่อศีลธรรมของสังคม การสนับสนุนทางการเมืองและกฎหมาย และการสนับสนุนจากหน่วยงานส่วนกลางของรัฐและหน่วยงานส่วนท้องถิ่น และแนวคิดพานова (Panova, 2007, pp. 154-160) เสนอว่า กระบวนการนำนโยบายการบริการสาธารณะไปปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จมาจากการใช้แนวคิดชุมชนเป็นฐานในการจัดบริการสาธารณะ

1.5. ความร่วมมือและสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัย พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม ได้รับความร่วมมือจากผู้นำท้องถิ่น (กำนันผู้ใหญ่บ้าน) ในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ กลายเป็นแรงประสานในการดูแลผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งนี้สอดคล้องกับตัวแบบทางการเมือง (political model) ของ (วรเดช จันทรศร, 2551, น. 130-146) ที่เชื่อว่าความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติเกิดจากความสามารถของผู้เล่น หรือบุคคลที่เป็นตัวแทนขององค์กร กลุ่มหรือสถาบัน และความสัมพันธ์กับปัจจัยภายนอกองค์กร ดังนั้น ตัวแบบนี้เชื่อว่าผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับตัวแปรด้านจำนวนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ความสามารถในการต่อรอง และการสนับสนุนจากสื่อมวลชน นักการเมือง หัวหน้าหน่วยงานอื่น ๆ กลุ่มอิทธิพล กลุ่มผลประโยชน์ และบุคคลสำคัญ สอดคล้องกับผลการวิจัยของพานова (Panova, 2007, pp. 154-160) พบว่า ความร่วมมือของภาคีรัฐภาคเอกชนในระดับท้องถิ่น ซึ่งความร่วมมือกัน ระดับสถาบันของรัฐบาล มีความยืดหยุ่นต่อภาคเอกชนและองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐในการสร้างความร่วมมือกับรัฐบาลท้องถิ่น หน่วยงานของรัฐบาลกลาง รวมถึงภาคเอกชน เพื่อสร้างความร่วมมือในการจัดบริการสาธารณะและการออกกฎหมาย ในมุมมองของการให้ผู้ที่ไม่ได้รับความช่วยเหลือได้รับผลประโยชน์จากการบริการสาธารณะโดยใช้การว่าจ้างภาคเอกชนเข้ามาดำเนินการส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการ และ (เศรษฐวัฒน์ โชควรรกุล, 2554, น. 240-256) ได้วิจัยเรื่องนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียง

เหนือ พบว่า ความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติ

2. คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดนครปฐม เมื่อพิจารณาผลการวิจัยเป็นรายด้าน ผู้วิจัยมีข้ออภิปรายผลดังนี้

2.1. ด้านสุขภาพ ผลการวิจัย พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐมให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพอนามัยและการฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้สูงอายุในชุมชน ทั้งนี้สอดคล้องกับประกาศว่าด้วยผู้สูงอายุของสมัชชาใหญ่แห่งองค์การสหประชาชาติ ตามที่องค์การสหประชาชาติ ได้บัญญัติไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนประกาศใช้ เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2491 ซึ่งในข้อ 24 แห่งปฏิญญาสากลนี้มีบัญญัติว่าทุกคนมีสิทธิที่จะมีความเป็นอยู่ในมาตรฐานที่ถูกต้องเหมาะสมในด้านสุขภาพความผาสุกของตนเอง และครอบครัว รวมทั้งในด้านอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย การรักษาพยาบาล และการบริการที่จำเป็นอื่น ๆ และมีสิทธิที่จะได้รับหลักประกันในยามว่างงานเจ็บป่วยไร้ความสามารถ เป็นหม้าย ขราภาพ หรือขาดปัจจัยในการครองชีพอื่น ๆ เนื่องจากเหตุอันพ้นวิสัยที่ตนเองจะควบคุมได้ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ที่เสนอว่า ตามมาตรา 11 ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครองการส่งเสริมและการสนับสนุนการบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขที่จัดไว้โดยให้ความสะดวก และรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ (สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ ผู้สูงอายุ, 2553, น. 6-7)

2.2. ด้านการอยู่ร่วมกัน และการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านองค์กรด้านผู้สูงอายุ ผลการวิจัย พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐมมีการตั้งงบประมาณจัดกิจกรรมวันผู้สูงอายุ (วันที่ 13 เมษายน ของทุกปี) อย่างต่อเนื่องเพื่อจัดกิจกรรมการให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุเนื่องในวันผู้สูงอายุ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การคัดกรองสุขภาพ การแจกของขวัญ และการจัดให้มีการละเล่น นันทนาการเพื่อให้ผู้สูงอายุเห็นว่าสังคมให้ความสำคัญกับการมีผู้สูงอายุอยู่ในชุมชน สอดคล้องกับพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ที่เสนอว่า ตามมาตรา 11 ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมการรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายหรือชุมชน (สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ ผู้

สูงอายุ, 2553, น. 6-10) และสอดคล้องกับแผนงานของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้ออกแนวทางการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแผนงานที่ 2 แผนงานส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน และสร้างความเข้มแข็งด้านองค์กรผู้สูงอายุ ซึ่งกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้มีชมรม/องค์กรผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ดูแล และภาคีเครือข่ายร่วมกันจัดกิจกรรมด้านสวัสดิการสังคม การนันทนาการและอื่น ๆ ตามความต้องการของสมาชิก อาทิเช่น กิจกรรมวันผู้สูงอายุ การทัศนศึกษา กิจกรรมออกกำลังกาย ฯลฯ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาสนับสนุนงบประมาณหรือวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินกิจกรรมตามความเหมาะสม

2.3. ด้านส่งเสริมอาชีพหรือรายได้ของผู้สูงอายุ ผลการวิจัย พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐมมีการส่งเสริมให้ความรู้ในการประกอบอาชีพอิสระแก่ผู้สูงอายุ เช่น การเลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา เย็บผ้า เป็นต้น แก่ผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อให้ผู้สูงอายุมีทางเลือกในการเพิ่มรายได้เพื่อการครองชีพนอกเหนือไปจากการรับเงินค่าครองชีพที่รัฐบาลจัดสรรมาให้ โดยอาชีพที่มีการส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะทำการคัดเลือกที่เหมาะสมกับวัยผู้สูงอายุ เพื่อเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการประกอบอาชีพในช่วงของบั้นปลายชีวิต สอดคล้องกับพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ที่เสนอว่า ตามมาตรา 11 ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม (สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ ผู้สูงอายุ, 2553, น. 6-10)

2.4. ด้านการบริหารจัดการระบบพัฒนาคุณภาพชีวิต ผลการวิจัย พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐมให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์สื่อสารให้ผู้สูงอายุได้รับทราบถึงสิทธิในการขอรับเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ผู้สูงอายุทุกคนควรได้รับ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ที่เสนอว่า ตามมาตรา 11 ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการศึกษาการศาสนาและข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต (สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ ผู้สูงอายุ, 2553, น. 6-10) และสอดคล้องกับแผนงานของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้ออกแนวทางการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแผนงานที่ 4 แผนงานด้านการบริหารจัดการระบบ

พัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาสัมพันธ์ สื่อสารให้ผู้สูงอายุและคนพิการได้รับทราบถึงสิทธิของตนเองในการเข้าถึงบริการของรัฐ โดยอย่างน้อยต้องมีข้อมูล ข่าวสาร ดังนี้ 1) สิทธิในการขอรับเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ 2) สิทธิในการได้รับการบริการสาธารณสุขและสวัสดิการสังคมตามกฎหมาย 3) สิทธิในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งระดับชาติ และระดับท้องถิ่นตามกฎหมาย 4) การจดทะเบียนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เพื่อให้มีสิทธิได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ และการช่วยเหลืออื่นจากรัฐ เป็นต้น โดยใช้สื่อที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ เช่น หอกระจายข่าว แผนพับ หรือโปสเตอร์ขนาดใหญ่

3. การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัย พบว่า ความพร้อมด้านทรัพยากร ความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยที่เกี่ยวข้อง สภาพแวดล้อมทางสังคม และความชัดเจนในเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบายสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม ได้ร้อยละ 69.2 ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (สันต์หทัย สงวนศักดิ์, 2550, น. 116-125) ได้ศึกษาปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการสร้างประสิทธิผลของการนำนโยบายการส่งบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุไปปฏิบัติ: ศึกษากรณีกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยความชัดเจนในเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของนโยบาย ความพร้อมของทรัพยากร การสนับสนุนจากทางการเมืองและส่วนกลาง การกำหนดภารกิจและการมอบหมายงาน และรูปแบบการให้บริการส่งผลในทางบวกกับความสำเร็จของการนำนโยบายการส่งบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุไปปฏิบัติ (เศรษฐวัฒน์ โชควรรกุล, 2554, น. 240-256) ได้วิจัยเรื่องนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ทรัพยากรนโยบาย และความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายการพัฒนาพฤติกรรมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะ

1. รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณในการดูแลผู้

สูงอายุให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรายหัว นอกเหนือจากเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพรายเดือน เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีงบประมาณที่เพียงพอในการเข้าไปดูแลสวัสดิการสังคมให้แก่ผู้สูงอายุได้อย่างครอบคลุมในทุกมิติ

2. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ความสำคัญกับงานผู้สูงอายุ โดยกำหนดตัวเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานโดยตรงในการทำหน้าที่ในการดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรประสานความร่วมมือกับผู้นำท้องที่ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ในพื้นที่ เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ

ตำบลในการร่วมกันจัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ

4. การนำนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่ควรคำนึงถึงสภาพวิถีชีวิตและขนบธรรมเนียมประเพณีในพื้นที่ เพื่อไม่ให้เกิดข้อขัดแย้งในทางปฏิบัติอันส่งผลต่อความล้มเหลวของนโยบาย

5. การช่วยเหลือผู้สูงอายุในรูปแบบสถานสงเคราะห์ควรจะเป็นทางเลือกวิธีสุดท้ายที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาในกรณีที่การช่วยเหลือวิธีอื่น ๆ ไม่สัมฤทธิ์ผล โดยส่งเสริมให้สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันหลักที่สำคัญในการดูแลผู้สูงอายุ

Reference

- Anumanrajadhon, M. (2010). *Public policy*. Bangkok: Expnernet. (in Thai)
- Breuer, G. D., & DeLeon, P. (1983). *The Foundation of policy analysis*. Homewood, IL: Dorsey.
- Chansorn, W. (2011). *An Integrated theory of public policy Implementation*. (5th ed.). Bangkok: Prigwhan Graphic. (in Thai)
- Chantarachot, T. (2006). *Factors influence the success of the narcotic prevention and suppression policy implementation: A Case study of border patrol police division 43*. Master of Art in Development Strategy, Songkla Rajabhat University. (in Thai)
- Chokworakul, S. (2011). *The Development policy for quality of life of the elderly in the Local Administrative Organizations in the Northeastern Provinces*. Thesis of Doctor of Public Administration, Department of Public Administration, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage. (in Thai)
- College of Population Studies, Chulalongkorn University and Foundation of Thai Gerontology Research and Development Institute. (2012). *The Annual report of the situation of the Thai Elderly 2011*. Bangkok: Phong Phanich Charoenphol. (in Thai)
- Department of Local Administration. (2007). *Standard welfare for the elderly*. Bangkok: Ministry of Interior. (in Thai)
- Edwards, G. C. (1980). *Implementing public policy*. Washington D. C.: Confessional Quality Press.
- Laohavichien, U. (2000). *Public administration: Characteristics and dimensions*. (6th ed.). Bangkok: Sematham. (in Thai)
- Mazmanian, R. T., & Sabatier, P. A. (1989). *Implementation and public policy*. Maryland: University Press of America.

- Ministry of Social Development and Human Security. (2010). *2nd National Plan for the Elderly (2002-2021)*. Bangkok: Thep Phen Wanit. (in Thai)
- Panova, E. (2007). *Social services against new employment (sane) project person responsible for the best practice project, Sofia, Bulgaria*. Retrieved from <http://europeandcis.undp.org/files/uploads/Mozur/Best%20Practice%20Form%202006%20SANE.doc>
- Sanguansak, S. (2007). *Important factors affecting the effectiveness of the implementation of social service policy for the Elderly: A Case study of Bangkok*. Doctor of Philosophy, Department of Public Administration, Ramkhamhaeng University. (in Thai)
- Sapnawin, S. (2011). *Implementing of public policy service for the elderly: The Case study of 16 subdistrict administrative organization*. Doctor of Public Administration, Ramkhamhaeng University. (in Thai)
- Siripanich, B. (2007). *Elderly handbook: Pre-Elderly Edition*. Bangkok: Moh-Chao-Ban. (in Thai)
- Thongkaw, K. (1991). *The Analysis of factors affecting the success of public policy implementation: A Case study of National Literacy Campaign*. Philosophy Thesis, National Institute of Development Administration. (in Thai)
- Van-Horn, C. E., & Van-Meter, D. S. (1975). The Policy implementation process: A Conceptual framework. *Administration & Society*, 6(4), 445-488.
- Yavaprabhas, S. (2007). *Public policy*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)

